

Vanhuspalvelujen tila 2022

Kolmasosa ympärivuorokautisen palveluasumisen yksiköistä täytti 0,7 mitoituksen jo marraskuussa 2022

PÄÄLÖYDÖKSET

- 32 prosenttia yksiköistä täytti 1.12.2023 voimaan tulevan vähimmäismitoituksen 0,7 jo marraskuussa 2022.
- Lakisääteisen vähimmäismitoituksen alittaneiden yksiköiden osuus on pysynyt tasaisena (5 %) vuosina 2020–2022.
- Hoitajien osuus henkilöstöstä on hieman korkeampi julkisella sektorilla (83 %) kuin yksityisellä sektorilla (76 %).
- Hoiva-avustajien määrä on nousut 35 prosenttia vuodesta 2021.

På svenska

Huvudresultaten publiceras på svenska på webbplatsen thl.fi och i publikationsarkivet julkari.fi.

Saana Saske

etunimi.sukunimi@thl.fi

Timo Karttunen

etunimi.sukunimi@thl.fi

Sari Kehusmaa

etunimi.sukunimi@thl.fi

Hanna Alastalo

etunimi.sukunimi@thl.fi

Kim Josefsson

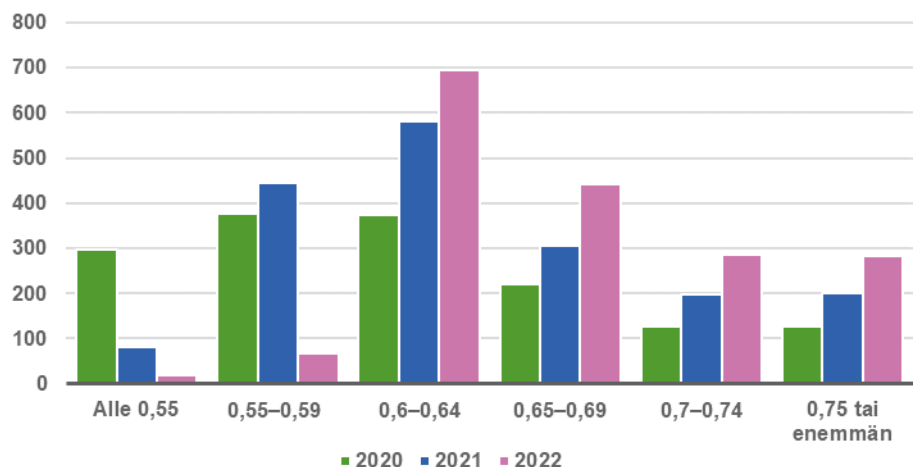
etunimi.sukunimi@thl.fi

Marraskuussa 2022 iäkkäiden ympärivuorokautista palveluasumista ja pitkäaikaista laitoshoidoa tuotettiin 1 809 toimintayksikössä. Yksiköistä 50 prosenttia oli yksityisiä. Vanhuspalvelulaissa säädetään ympärivuorokautisen palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitoshoidon henkilöstömäärästä suhteessa asiakasmäärään. Vuonna 2022 henkilöstön lakisääteinen vähimmäismitoitus oli 0,6 työntekijää asiakasta kohti. Lakisääteisen vähimmäismitoituksen täytti 95 prosenttia yksiköistä marraskuussa 2022. Vähimmäismitoituksen täytäneiden yksiköiden osuus on pysynyt tasaisena vuosina 2020–2022.

Laissa säädetty vähimmäismitoitus nousee 1.12.2023 alkaen 0,7 työntekijään asiakasta kohti. Tämän mitoituksen täytti 32 prosenttia yksiköistä jo marraskuussa 2022. Parhain tilanne on Helsingissä, jossa 49 prosenttia yksiköistä täyttää jo tulevan vähimmäismitoituksen. Heikoin tilanne on Pohjois-Karjalassa, jossa kahdeksan prosenttia yksiköistä täytti tulevan vähimmäismitoituksen marraskuussa 2022.

Henkilöstömitoituksen seurantaan vastanneissa yksiköissä työskenteli yli 38 000¹ sosiaali- ja terveysalan ammattilaista marraskuussa 2022. Heistä puolet työskenteli yksityisellä sektorilla. Ympärivuorokautisen palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitoshoidon henkilöstörakenne on pysynyt melko vakiintuneena vuosina 2020–2022. Lähi- ja sairaanhoitajien osuus henkilöstöstä on hieman laskenut samalla, kun hoiva-avustajien osuus on kasvanut. Henkilöstörakenteessa ei ole merkittäviä eroja julkisen ja yksityisen sektorin välillä. Lähi- ja sairaanhoitajien osuus henkilöstöstä on julkisella sektorilla hieman korkeampi kuin yksityisellä sektorilla. Sen sijaan hoiva-avustajien ja esi- ja vastuuhenkilöiden osuus henkilöstöstä on yksityisellä sektorilla hieman korkeampi. Välittömän asiakastyön osuus henkilöstön työajasta on lähes kaikissa ammattiryhmissä hieman korkeampi yksityisellä sektorilla.

Kuvio 1. Seurantaan vastanneiden ympärivuorokautisen palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitoshoidon yksiköiden määrä toteutuneen henkilöstömitoituksen mukaan 2020–2022

¹ Laskennallinen henkilöstömäärä: Seurantajakson aikana toteutuneet tunnit jaettuna yhden henkilön laskennallisella kolmen viikon työajalla 114,75 h. Sisältää vain seurantaan vastanneiden yksiköiden sosiaali- ja terveysalan henkilöstön.

Tämän vuoden tilastossa huomioitavaa:

Tilasto sisältää Manner-Suomessa sijaitsevat toimintayksiköt.

Tilasto sisältää vain seurantaan vastanneiden yksiköiden henkilöstö- ja mitoitustiedot. Marraskuussa 2022 vastausprosentti oli 99 prosenttia, ja vuosina 2021 ja 2020 98 prosenttia.

Tilastossa esitetyillä henkilöstömäärillä tarkoitetaan laskennallista henkilöstömäärää.

Tilastossa esitetty henkilöstömäärä sisältää vain välittömään asiakastyöhön osallistuvan henkilöstön.

Vuoden 2020 henkilöstömäärät eivät sisällä yhdistelmäyksiköiden henkilöstöä, sillä työpanosta ei ole eroteltu tiedonkeruun aikana kotihoitoon ja ympärivuorokautiseen palveluasumiseen. Yhdistelmäyksiköissä työskenteli 7 117 sosiaali- ja terveysalan ammattilaista.

Ympäri vuorokautisen palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitoshoidon yksiköt

Marraskuussa 2022 Manner-Suomessa oli 1 809 iäkkäiden ympärivuorokautisen palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitoshoidon yksikköä. Määrä on laskenut hieman (-2 %) vuodesta 2021. Ympäri vuorokautisen palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitoshoidon yksiköistä 99 prosenttia vastasi henkilöstömitoituksen seurantaan marraskuussa 2022. Suurin osa seurantaan vastanneista yksiköistä oli keskikokoisia 21–50 asiakkaan yksiköitä. Keski kokoisten yksiköiden määrä on noussut hieman (2 %) vuodesta 2021. Yksiköiden määrä laski sekä pienten 0–20 asiakkaan yksiköiden (-4 %) että suurten yli 50 asiakkaan yksiköiden (-5 %) osalta vuodesta 2021. (Taulukko 1.) Toimintayksiköiden määrä kasvoi ainoastaan Vantaan ja Keravan (8 %) ja Pohjois-Karjalan (3 %) alueilla. Yksiköiden määrä laski suhteellisesti eniten Kymenlaaksossa (-8 %) ja Pohjois-Savossa (-7 %). (Taulukko 2.)

Ympäri vuorokautisen palveluasumisen ja laitoshoidon yksiköistä 50 prosenttia oli yksityisiä marraskuussa 2022. Näissä yksiköissä hoidettiin 52 prosenttia asiakkaista, ja osuus on pysynyt tasaisena vuodesta 2021 (51 %). Asiakasmäärän perusteella pienin yksityisen sektorin osuus marraskuussa 2022 oli Keski-Pohjanmaalla (29 %) ja suurin Länsi-Uudenmaan (63 %) ja Vantaan ja Keravan (63 %) alueilla (Taulukko 2).

Taulukko 1. Seurantaan vastanneet ympärivuorokautisen palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitoshoidon yksiköt kokoluokittain 2020–2022

Yksikkökoko	2020*	2021	2022
0–20 asiakasta	628 (41 %)	627 (35 %)	600 (33 %)
21–50 asiakasta	739 (48 %)	990 (55 %)	1 005 (56 %)
Yli 50 asiakasta	160 (10 %)	196 (11 %)	187 (10 %)
Yhteensä	954 (100 %)	1 813 (100 %)	1 792 (100 %)

* Vuonna 2020 määrä ei sisällä yhdistelmäyksiköitä (n=342).

Taulukko 2. Ympäri vuorokautisen palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitoshoidon yksiköt hyvinvointialueittain 2021–2022

Alue	Yksiköiden määrä 2021	Yksiköiden määrä 2022	Vastausprosentti 2022	Yksityisen sektorin osuus asiakasmäärän perusteella 2022	Seurantaan vastanneet alle 20 asiakkaan yksiköt 2022	Seurantaan vastanneet 21–50 asiakkaan yksiköt 2022	Seurantaan vastanneet yli 50 asiakkaan yksiköt 2022
Koko maa	1 851	1 809	99 %	52 %	600	1005	187
Etelä-Karjala	37	37	100 %	45 %	16	15	6
Etelä-Pohjanmaa	88	85	100 %	50 %	29	51	5
Etelä-Savo	57	56	100 %	58 %	11	42	3
Helsinki	162	162	100 %	49 %	50	98	14
Itä-Uusimaa	31	30	97 %	38 %	10	14	5
Kainuu	32	31	94 %	53 %	13	11	5
Kanta-Häme	72	71	100 %	49 %	23	42	6
Keski-Pohjanmaa	27	27	100 %	29 %	11	14	2
Keski-Suomi	99	98	99 %	49 %	32	55	10
Keski-Uusimaa	41	41	98 %	60 %	6	31	3
Kymenlaakso	52	48	100 %	55 %	10	25	13
Lappi	86	82	99 %	54 %	30	48	3
Länsi-Uusimaa	101	101	99 %	63 %	30	55	15
Pirkanmaa	198	190	99 %	61 %	87	82	20
Pohjanmaa	68	68	100 %	37 %	26	31	11
Pohjois-Karjala	73	75	97 %	38 %	26	42	5
Pohjois-Pohjanmaa	154	151	98 %	57 %	54	84	10
Pohjois-Savo	106	99	99 %	42 %	36	51	11

Alue	Yksiköiden määrä 2021	Yksiköiden määrä 2022	Vastausprosentti 2022	Yksityisen sektorin osuus asiakasmäärän perusteella 2022	Seurantaan vastanneet alle 20 asiakkaan yksiköt 2022	Seurantaan vastanneet 21–50 asiakkaan yksiköt 2022	Seurantaan vastanneet yli 50 asiakkaan yksiköt 2022
Päijät-Häme	62	59	100 %	54 %	11	43	5
Satakunta	90	85	98 %	58 %	27	43	13
Vantaa ja Kerava	39	42	100 %	63 %	4	30	8
Varsinais-Suomi	176	171	99 %	43 %	58	98	14

Ympäri vuorokautisen palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitoshoidon henkilöstö

Seurantaan vastanneiden yksiköiden laskennallinen sosiaali- ja terveysalan (sote) henkilöstön määrä oli 38 481² henkilöä marraskuussa 2022. Henkilöstömäärä sisältää vain henkilöstömitoitukseen laskettavat, vanhuspalvelulain 3 a §:n mukaiset, välittömään asiakastyöhön osallistuvat ammattilaiset. Sote-henkilöstön määrä on kasvanut hieman (4 %) vuodesta 2021. Marraskuussa 2022 seurantaan raportoidusta sote-henkilöstöstä 50 prosenttia työskenteli julkisella sektorilla. Sote-henkilöstön määrä on kasvanut voimakkaimmin Vantaan ja Keravan (9 %), Pohjois-Savon (8 %) ja Etelä-Karjalan (8 %) alueilla vuodesta 2021. (Taulukko 3.)

Taulukko 3. Ympäri vuorokautisen palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitoshoidon laskennallinen henkilöstömäärä seurantaan vastanneissa yksiköissä 2020–2022

Alue	2020*	2021	2022
Koko Suomi	29 374	37 157	38 481
Etelä-Karjala	462	724	780
Etelä-Pohjanmaa	1 495	1 623	1 698
Etelä-Savo	909	1 250	1 270
Helsinki	2 891	3 383	3 520
Itä-Uusimaa	420	571	613
Kainuu	500	633	586
Kanta-Häme	989	1 405	1 488
Keski-Pohjanmaa	381	494	493
Keski-Suomi	1 740	1 983	2 058
Keski-Uusimaa	718	1 012	1 045
Kymenlaakso	1 256	1 356	1 326
Lappi	1 248	1 595	1 648
Länsi-Uusimaa	1 759	2 225	2 255
Pirkanmaa	2 959	3 637	3 822
Pohjanmaa	1 154	1 437	1 430
Pohjois-Karjala	825	1 403	1 480
Pohjois-Pohjanmaa	2 287	2 816	2 860
Pohjois-Savo	1 272	1 867	2 019
Päijät-Häme	880	1 363	1 421
Satakunta	1 292	1 900	1 987
Vantaa ja Kerava	834	992	1 085
Varsinais-Suomi	3 102	3 487	3 597

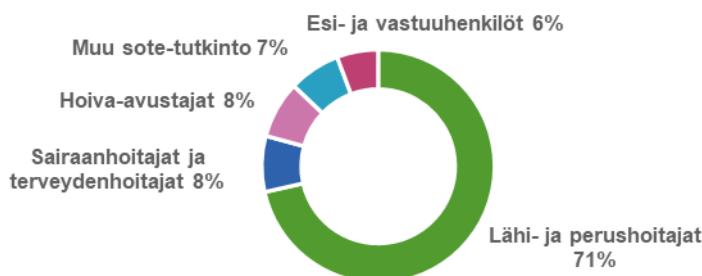
*Vuoden 2020 henkilöstömäärä ei sisällä yhdistelmäyksiköiden henkilöstöä.

² Laskennallinen henkilöstömäärä: Seurantajakson aikana toteutuneet tunnit jaettuna yhden henkilön laskennallisella kolmen viikon työajalla 114,75 h. Sisältää vain seurantaan vastanneiden yksiköiden sosiaali- ja terveysalan henkilöstön.

Ympäri vuorokautisen palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitoshoidon henkilöstörakenne

Seurantaan vastanneiden yksiköiden sote-henkilöstön rakenne on kuvattu kuviossa 2 ja taulukossa 3. Sote-henkilöstön rakenne on kuvattu hyvinvointialueittain taulukossa 4. Välittömän asiakastyön osuus ammattiryhmien työajasta on kuvattu hyvinvointialueittain taulukossa 5.

Kuvio 2. Sosiaali- ja terveysalan henkilöstön rakenne seurantaan vastanneissa ympärivuorokautisen palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitoshoidon yksiköissä 2022

Lähi- ja perushoitajat ovat ympärivuorokautisen palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitoshoidon suurin ammattiryhmä. Marraskuussa 2022 sote-henkilöstöstä 71 prosenttia oli lähi- tai perushoitajia. Seurantaan raportoitujen lähi- ja perushoitajien määrä on noussut hieman (1 %) marraskuusta 2021. Osuus oli julkisella sektorilla (74 %) hieman suurempi kuin yksityisellä sektorilla (69 %). Lähi- ja perushoitajien osuus sote-henkilöstä oli matalin Pohjois-Karjalassa (66 %) ja korkein Etelä-Karjalassa (76 %) ja Keski-Pohjanmaalla (76 %).

Marraskuussa 2022 seurantaan raportoitujen lähi- ja perushoitajien työajasta 96 prosenttia oli välitöntä asiakastyötä. Loput työajasta oli hoitoa ja huolenpitoa mahdollistavaa välillistä työtä, kuten ruoka- ja pyykkihuoltoon tai osaamisen ja työyhteisön kehittämiseen kuluva työaika. Välittömän asiakastyön osuus oli yksityisellä sektorilla (97 %) hieman suurempi kuin julkisella sektorilla (95 %). Välittömän asiakastyön osuus oli matalin Pohjois-Karjalassa (94 %) ja Lapissa (94 %), ja korkein Vantaalla ja Keravalla (99 %) ja Päijät-Hämeessä (98 %).

Seurantaan raportoitujen **sairaanhoitajien ja terveydenhoitajien** määrä on laskenut hieman (-2 %) vuodesta 2021 vuoteen 2022. Marraskuussa 2022 sote-henkilöstöstä kahdeksan prosenttia oli sairaan- tai terveydenhoitajia. Osuus oli julkisella sektorilla (9 %) hieman korkeampi kuin yksityisellä sektorilla (7 %). Sairaan- ja terveydenhoitajien osuus oli matalin Etelä-Savossa, Vantaalla ja Keravalla, Kymenlaaksossa, Pohjois-Savossa ja Kainuussa, joissa osuus oli kuusi prosenttia. Osuus oli korkein Helsingissä (10 %) ja Satakunnassa (10 %).

Marraskuussa 2022 seurantaan raportoitujen sairaan- ja terveydenhoitajien työajasta 94 prosenttia oli välitöntä asiakastyötä. Osuus oli yksityisellä sektorilla (96 %) korkeampi kuin julkisella sektorilla (92 %). Välittömän asiakastyön osuus oli matalin Lapissa (91 %) ja Itä-Uudellamaalla (91 %), ja korkein Keski-Pohjanmaalla (97 %), Vantaalla ja Keravalla (97 %) ja Länsi-Uudellamaalla (97 %).

Seurantaan raportoitujen **hoiva-avustajien** määrä on noussut 35 prosenttia vuodesta 2021 vuoteen 2022. Marraskuussa 2022 sote-henkilöstöstä kahdeksan prosenttia oli hoiva-avustajia. Osuus oli yksityisellä sektorilla (9 %) korkeampi kuin julkisella sektorilla (6 %). Hoiva-avustajien osuus sote-henkilöstöstä oli pienin Keski-Pohjanmaalla (2 %) ja Pohjanmaalla (2 %), ja korkein Pohjois-Karjalassa (16 %).

Marraskuussa 2022 seurantaan raportoitujen hoiva-avustajien työajasta 81 prosenttia oli välitöntä asiakastyötä. Osuus oli yksityisellä sektorilla (89 %) korkeampi kuin julkisella sektorilla (69 %). Välittömän asiakastyön osuus oli matalin Pohjois-Karjalassa (67 %) ja korkein Keski-Pohjanmaalla (95 %) ja Länsi-Uudellamaalla (94 %).

Seurantaan raportoitujen muun vanhuspalvelulain 3a §:n mukaisen **ammattikorkeakoulututkinnon tai soveltuvan ammatti-, erikoisammatti- tai opistotasaisen tutkinnon (muun sote-tutkinnon) suorittaneiden** määrä on kasvanut 10 prosenttia vuodesta 2021

vuoteen 2022. Marraskuussa 2022 sote-henkilöstöstä seitsemän prosenttia oli muun sote-tutkinnon suorittaneita. Osuus oli pienin Itä-Uudellamaalla (4 %), ja korkein Kymenlaaksossa (10 %), Keski-Pohjanmaalla (10 %) ja Pohjanmaalla (10 %).

Marraskuussa 2022 seurantaan raportoitujen muun sote-tutkinnon suorittaneiden työajasta 63 prosenttia oli välitöntä asiakastyötä. Osuus oli julkisella sektorilla (72 %) korkeampi kuin yksityisellä sektorilla (55 %). Välittömän asiakastyön osuus oli matalin Kymenlaaksossa (34 %) ja korkein Keski-Pohjanmaalla (83 %).

Seurantaan raportoitujen **esihenkilöiden ja vastuuhenkilöiden** määrä nousi hieman (1 %) vuodesta 2021 vuoteen 2022. Marraskuussa 2022 sote-henkilöstöstä kuusi prosenttia oli esi- tai vastuuhenkilöitä. Osuus oli yksityisellä sektorilla (7 %) hieman korkeampi kuin julkisella sektorilla (5 %). Esi- ja vastuuhenkilöiden osuus sote-henkilöstöstä oli korkein Keski-Uudellamaalla (7 %).

Marraskuussa 2022 seurantaan raportoitujen esi- ja vastuuhenkilöiden työajasta 35 prosenttia oli välitöntä asiakastyötä. Osuus oli yksityisellä sektorilla (42 %) korkeampi kuin julkisella sektorilla (25 %). Välittömän asiakastyön osuus oli matalin Etelä-Pohjanmaalla (27 %) ja Päijät-Hämeessä (27 %), ja korkein Kanta-Hämeessä (45 %) ja Varsinais-Suomessa (43 %).

Taulukko 4. Ympäri vuorokautisen palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitoshoidon henkilöstörakenne seurantaan vastanneissa yksiköissä 2020–2022

	Lähihoitajat ja perushoitajat	Sairaanhoidot ja terveydenhoitajat	Hoiva-avustajat	Muu sote-tutkinto	Esihenkilöt ja vastuuhenkilöt
Laskennallinen sote-henkilöstömäärä					
Koko maa 2020*	21 824	2 503	1 033	2 321	1 693
Koko maa 2021	27 172	3 041	2 250	2 514	2 180
Koko maa 2022	27 500	2 981	3 039	2 755	2 206
Julkinen 2022	14 252	1 653	1 217	1 252	882
Yksityinen 2022	13 247	1 328	1 821	1 503	1 324
Ammattiryhmän osuus sote-henkilöstöstä					
Koko maa 2020*	74 %	9 %	4 %	8 %	6 %
Koko maa 2021	73 %	8 %	6 %	7 %	6 %
Koko maa 2022	71 %	8 %	8 %	7 %	6 %
Julkinen 2022	74 %	9 %	6 %	7 %	5 %
Yksityinen 2022	69 %	7 %	9 %	8 %	7 %
Välittömän asiakastyön osuus työajasta					
Koko maa 2020*	94 %	92 %	81 %	48 %	33 %
Koko maa 2021	95 %	94 %	81 %	62 %	35 %
Koko maa 2022	96 %	94 %	81 %	63 %	35 %
Julkinen 2022	95 %	92 %	69 %	72 %	25 %
Yksityinen 2022	97 %	96 %	89 %	55 %	42 %

*Vuoden 2020 henkilöstömäärä ei sisällä yhdistelmäyksiköiden henkilöstöä.

Taulukko 5. Ammattiryhmien osuus ympärivuorokautisen palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitoshoidon sote-henkilöstöstä seurantaan vastanneissa yksiköissä 2022

Alue	Lähihoitajat ja perushoitajat	Sairaanhoitajat ja terveydenhoitajat	Hoiva-avustajat	Muu sote-tutkinto	Esihenkilöt ja vastuuhenkilöt	Seurantaan vastattu sote-henkilöstömäärä
Etelä-Karjala	76 %	8 %	4 %	8 %	5 %	780
Etelä-Pohjanmaa	73 %	9 %	6 %	8 %	5 %	1 698
Etelä-Savo	71 %	6 %	11 %	6 %	5 %	1 270
Helsinki	69 %	10 %	6 %	8 %	6 %	3 520
Itä-Uusimaa	73 %	7 %	11 %	4 %	6 %	613
Kainuu	74 %	6 %	4 %	9 %	6 %	586
Kanta-Häme	73 %	7 %	9 %	5 %	6 %	1 488
Keski-Pohjanmaa	76 %	8 %	2 %	10 %	5 %	493
Keski-Suomi	72 %	8 %	8 %	6 %	5 %	2 058
Keski-Uusimaa	74 %	7 %	7 %	5 %	7 %	1 045
Kymenlaakso	71 %	6 %	6 %	10 %	6 %	1 326
Lappi	73 %	7 %	7 %	8 %	6 %	1 648
Länsi-Uusimaa	68 %	9 %	9 %	8 %	6 %	2 255
Pirkanmaa	73 %	7 %	8 %	7 %	6 %	3 822
Pohjanmaa	74 %	8 %	2 %	10 %	6 %	1 430
Pohjois-Karjala	66 %	7 %	16 %	5 %	5 %	1 480
Pohjois-Pohjanmaa	73 %	8 %	7 %	6 %	5 %	2 860
Pohjois-Savo	74 %	6 %	7 %	7 %	5 %	2 019
Päijät-Häme	68 %	7 %	13 %	7 %	5 %	1 421
Satakunta	72 %	10 %	7 %	6 %	6 %	1 987
Vantaa ja Kerava	68 %	6 %	11 %	9 %	6 %	1 085
Varsinais-Suomi	71 %	7 %	10 %	6 %	6 %	3 597

Taulukko 6. Välittömän asiakastyön osuus ammattiryhmän kokonaistyöajasta seurantaan vastanneissa yksiköissä 2022

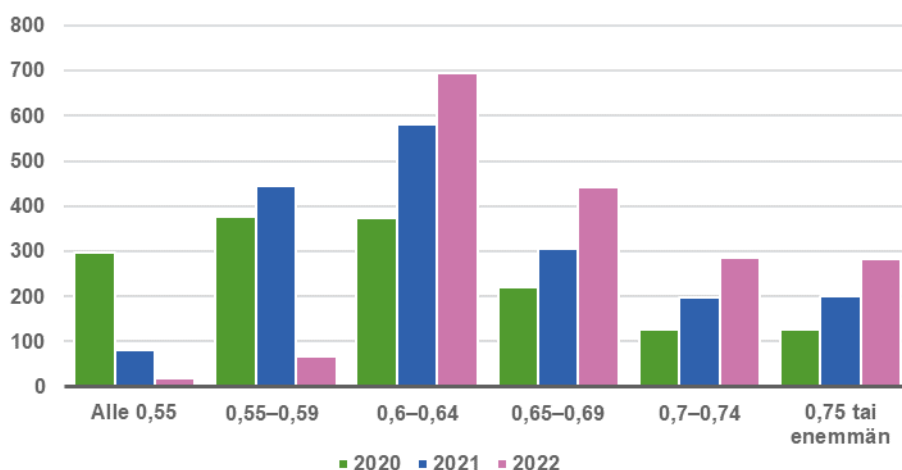
Alue	Lähihoitajat ja perushoitajat	Sairaanhoitajat ja terveydenhoitajat	Hoiva-avustajat	Muu sote-tutkinto	Esihenkilöt ja vastuuhenkilöt	Koko sote-henkilöstö
Etelä-Karjala	96 %	94 %	87 %	58 %	30 %	90 %
Etelä-Pohjanmaa	97 %	95 %	86 %	74 %	27 %	90 %
Etelä-Savo	97 %	96 %	86 %	66 %	39 %	90 %
Helsinki	95 %	93 %	84 %	73 %	33 %	88 %
Itä-Uusimaa	97 %	91 %	74 %	54 %	32 %	88 %
Kainuu	97 %	94 %	90 %	74 %	32 %	91 %
Kanta-Häme	96 %	93 %	84 %	52 %	45 %	89 %
Keski-Pohjanmaa	97 %	97 %	95 %	83 %	34 %	93 %
Keski-Suomi	96 %	94 %	84 %	57 %	29 %	89 %
Keski-Uusimaa	97 %	95 %	68 %	41 %	33 %	88 %
Kymenlaakso	96 %	95 %	89 %	34 %	42 %	86 %
Lappi	94 %	91 %	78 %	69 %	34 %	87 %
Länsi-Uusimaa	97 %	97 %	94 %	64 %	34 %	91 %
Pirkanmaa	97 %	94 %	82 %	54 %	36 %	89 %
Pohjanmaa	95 %	94 %	88 %	74 %	37 %	89 %
Pohjois-Karjala	94 %	94 %	67 %	64 %	30 %	85 %
Pohjois-Pohjanmaa	96 %	93 %	83 %	61 %	37 %	89 %
Pohjois-Savo	97 %	92 %	79 %	73 %	38 %	90 %

Alue	Lähihoitajat ja perushoitajat	Sairaanhoitajat ja terveydenhoitajat	Hoiva-avustajat	Muu sote-tutkinto	Esihenkilöt ja vastuuhenkilöt	Koko sote-henkilöstö
Päijät-Häme	98 %	95 %	68 %	57 %	27 %	88 %
Satakunta	96 %	95 %	84 %	56 %	32 %	89 %
Vantaa ja Kerava	99 %	97 %	84 %	58 %	28 %	89 %
Varsinais-Suomi	96 %	93 %	80 %	65 %	43 %	89 %

Ympäri vuorokautisen palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitoshoidon henkilöstömitoitus

Lakisääteinen henkilöstömitoitus oli 1.10.2020 alkaen vähintään 0,5, vuonna 2021 vähintään 0,55 ja vuonna 2022 vähintään 0,6 välitöntä asiakastyötä tekevää työntekijää asiakasta kohti. Käytännössä tämä tarkoittaa kuuden välitöntä asiakastyötä tekevän työntekijän työpanosta kymmentä asiakasta kohti vuorokauden aikana. Mitoituksen laskennassa ei siis huomioida välilliseen työhön, kuten siivokseen, ruuanlaittoon tai hallinnolliseen työhön kuluva työaika. Seurantaan vastanneet toimintayksiköt ovat onnistuneet nostamaan henkilöstömitoitustaan lain vaatimalla tavalla. Kokonaisuutena tarkasteltuna henkilöstömitoitus on vuodesta 2020 lähtien noussut. Vähimmäismitoituksen alittaneiden määrä (5 %) on pysynyt tasaisena vuodesta 2020.

Kuvio 3. Seurantaan vastanneiden ympärivuorokautisen palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitoshoidon yksiköiden määrä toteutuneen henkilöstömitoituksen mukaan 2020-2022

Marraskuussa 2022 vähimmäismitoitus 0,6 täyttyi parhaiten Keski-Uudenmaan ja Vantaan ja Keravan alueilla, joissa mitoitus täyttyi kaikissa seurantaan vastanneissa yksiköissä. Heikoiten mitoitus täyttyi Etelä-Karjalassa, jossa 86 prosenttia seurantaan vastanneista yksiköistä täytti vähimmäismitoituksen, ja Kymenlaaksossa, jossa 88 prosenttia seurantaan vastanneista yksiköistä täytti vähimmäismitoituksen. (Taulukko 7.)

Taulukko 7. Seurantaan vastanneiden ympärivuorokautisen palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitoshoidon yksiköiden määrä toteutuneen henkilöstömitoituksen mukaan marraskuussa 2022

Alue	Mitoitus alle 0,55	Mitoitus 0,55–0,59	Mitoitus 0,6–0,64	Mitoitus 0,65–0,69	Mitoitus 0,7–0,74	Mitoitus 0,75 tai enemmän	Vähimmäismitoituksen täyttäneiden yksiköiden osuus
Etelä-Karjala		5	23	6	1	2	86 %
Etelä-Pohjanmaa	1	2	32	17	15	18	96 %
Etelä-Savo		1	23	14	11	7	98 %
Helsinki	2	4	35	42	42	37	96 %
Itä-Uusimaa		1	13	9	3	3	97 %
Kainuu		1	14	7	3	4	97 %

Alue	Mitoitus alle 0,55	Mitoitus 0,55–0,59	Mitoitus 0,6–0,64	Mitoitus 0,65–0,69	Mitoitus 0,7–0,74	Mitoitus 0,75 tai enemmän	Vähimmäismitoituksen täytäntöiden yksiköiden osuus
Kanta-Häme		3	32	16	15	5	96 %
Keski-Pohjanmaa		1	15	1	5	5	96 %
Keski-Suomi	2	3	31	29	12	20	95 %
Keski-Uusimaa			19	10	7	4	100 %
Kymenlaakso	2	4	21	9	7	5	88 %
Lappi		4	27	21	10	19	95 %
Länsi-Uusimaa	1	1	45	25	16	12	98 %
Pirkanmaa	5	5	65	45	31	38	95 %
Pohjanmaa	1	5	19	18	14	11	91 %
Pohjois-Karjala	1	4	42	16	6	4	93 %
Pohjois-Pohjanmaa	1	7	61	38	16	25	95 %
Pohjois-Savo		4	42	23	10	19	96 %
Päijät-Häme		4	32	14	6	3	93 %
Satakunta		2	32	21	17	11	98 %
Vantaa ja Kerava			18	10	7	7	100 %
Varsinais-Suomi	2	6	55	52	32	23	95 %

Käsitteet ja määritelmät

Asiakasmäärä: Yksikön henkilöstön vastuulla olevat iäkkäiden ympärivuorokautisen palveluasumisen tai pitkäaikaisen laitoshoidon asiakkaat. Asiakasmäärä sisältää sekä lyhyt- että pitkäaikaista hoitoa saavat asiakkaat.

Esihenkilöt ja vastuuhenkilöt: Sisältää seurannassa käytettävät ammattiryhmät: Toimintayksikön johtajat, osastonhoitajat, vastuuhenkilöt, apulaisosastonhoitajat ja tiimivastavat.

Hoitaja: Sisältää seurannassa käytettävät ammattiryhmät: Lähihoitajat, perushoitajat, sairaanhoitajat ja terveydenhoitajat.

Muut sosiaali- ja terveydenhuollon tutkinnon suorittaneet: Sisältää vanhuspalvelulain 3 a §:n mukaiset ammattiryhmät: Kodinhoitajat, hoitoapulaiset, kotiavustajat, fysioterapeutit, toimintaterapeutit, sosiaaliohjaajat ja -kasvattajat, geronomit, sosionomit, virikeohjaajat ja muut vastaavat ohjaajat, muun soveltuvan sosiaali- ja terveydenhuollon opisto-, ammatti- tai erikoisammattitutkinnon suorittaneet, kuntoutuksen ohjaajat ja vuoden 2020 osalta laitosapulaiset.

Laskennallinen henkilöstömäärä: Seurantajakson aikana toteutuneet tunnit jaettuna yhden henkilön laskennallisella kolmen viikon työajalla 114,75 h. Henkilöstömäärä sisältää vain seurantaan vastanneiden yksiköiden sosiaali- ja terveysalan henkilöstön.

Pitkäaikainen laitoshoido: Vanhainkotihoido ja terveyskeskuksen pitkäaikaishoido (kesto yli kolme kuukautta).

Seurantajakso: Ympärivuorokautisen palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitoshoidon henkilöstömitoituksen seurantajakso on kolme viikkoa (vanhuspalvelulaki 20 §).

Sosiaali- ja terveysalan henkilöstö: Sisältää seurannassa käytettävät ammattiryhmät: Toimintayksikön johtajat, osastonhoitajat, vastuuhenkilöt, apulaisosastonhoitajat, tiimivastavat, lähihoitajat, perushoitajat, sairaanhoitajat, terveydenhoitajat, kodinhoitajat, hoitoapulaiset, kotiavustajat, fysioterapeutit, toimintaterapeutit, sosiaaliohjaajat ja -kasvattajat, geronomit, sosionomit, virikeohjaajat ja muut vastaavat ohjaajat, muun sosiaali- ja terveydenhuollon tutkinnon suorittaneet ja kuntoutuksen ohjaajat ja vuoden 2020 osalta laitosapulaiset.

Terveyskeskuksen pitkäaikaishoido: Terveydenhuollossa annettavaa pitkäaikaista laitoshoidoa (joko pitkäaikaishoidon päätös tai hoitoaika useimmilla asiakkailla yli kolme kuukautta). Kyselyyn piiriin kuuluvat vain sellaiset toimintayksiköt, joissa pitkäaikaisia iäkkäitä asiakkaita on pääsääntöisesti yli puolet asiakkaista.

Toimintayksikkö: Julkisen tai yksityisen palveluntuottajan ylläpitämä toiminnallinen kokonaisuus, jossa tuotetaan sosiaali- tai terveyspalveluja pääasiassa iäkkäille henkilöille siten, että palvelut toteutetaan palveluntuottajan tiloissa tai iäkkään henkilön yksityiskodissa (vanhuspalvelulaki 3 §). Seurannan ulkopuolelle rajatut iäkkäiden palvelujen toimintayksiköt on kuvattu tarkemmin laatuselosteessa.

Toteutunut henkilöstömitoitus: Toteutunut, toimintayksikössä paikalla olevien välitöntä asiakastyötä tekevien työntekijöiden työpanos suhteessa toimintayksikössä olevien asiakkaiden määrään.

Vanhainkotihoido: Toimintayksikkö, jossa annetaan sosiaalihuoltolain mukaista hoitoa, hoivaa ja kuntoutusta. Sisältää sekä lyhyt- että pitkäaikaisen hoidon.

Vanhuspalvelulaki: Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista 980/2012

Välillinen työ: Hoitoa ja huolenpitoa mahdollistavat tehtävät, kuten huoneiden ja yhteisten tilojen siivous, pyykkihuolto, ruoan valmistus ja lämmitys, yksikön johtajan ja vastuuhenkilön lähijohtamis- ja hallinnollinen työ sekä muut vastaavat hoitoa ja huolenpitoa mahdollistavat tehtävät.

Välitön asiakastyö: Hoito ja huolenpito sekä asiakkaan toimintakykyä ja kuntoutumista edistävät ja ylläpitävät tehtävät, asiakasta koskevien tietojen kirjaaminen, palvelutarpeen arviointi sekä hoito- ja palvelusuunnitelman laatiminen ja päivittäminen.

Yhdistelmäyksikkö: Yksikkö, jolla on toimilupa sekä ympärivuorokautinen palveluasumisen että kotihoidon tuottamiseen, tai yksikkö tuottaa sekä ympärivuorokautista palveluasumista että kotihoitoa.

Yksityinen yksikkö / sektori: Yksityiseen sektoriin kuuluvat yhtiöt, myös valtioenemmistöiset tai kunnan omistamat yhtiöt, yritykset, säätiöt, osuuskunnat tai yhdistykset sekä työnantajana toimivat yksityiset henkilöt. Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt, kuten kirkko ja seurakunnat, luetaan myös yksityiseen sektoriin.

Ympäriavuorokautinen palveluasuminen: Asiakkaat asuvat vuokralla asumispalveluyksikössä, jossa henkilökunta on paikalla ympäri vuorokauden vastaamassa asiakkaiden palvelutarpeisiin. Ympäriavuorokautisessa palveluasumisessa voi olla ympärivuorokautisen hoidon pitkä- ja lyhytaikaishoidon asiakkaita sekä vuorohoidon asiakkaita.

www.thl.fi/tilastot-ja-data/tilastot-aiheittain/ikaantyneet/vanhuspalvelujen-tila

Laatuseroste

Vanhuspalvelujen tila

Tilastotietojen relevanssi

Tilasto sisältää tietoa ympärivuorokautisen palveluasumisen ja pitkäaikaisen laitoshoidon henkilöstömitoituksesta, yksikössä työskentelevästä sosiaali- ja terveysalan henkilöstöstä ja välittömän asiakastyön osuudesta.

Tilaston sisältämiä tietoja käytetään vanhuspalvelulain toteutumisen arvioinnissa ja strategisten tavoitteiden ja toimenpideohjelmien, kuten laatusuosituksen seurannassa.

Tiedonkeruu perustuu Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta annettuun lakiin (668/2008), jonka mukaan THL:n lakisäätötehtävä on mm. tutkia, seurata, arvioida ja kehittää sekä ohjata sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaa (2 §). Tilaston tuottaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL).

Menetelmäkuvaus

Tiedot kerätään osana Vanhuspalvelujen tila -seurantaa toteutettavalla "Henkilöstömitoituksen seuranta" -kyselyllä. Henkilöstömitoituksen seurannan perusjoukko koostuu Manner-Suomessa sijaitsevista iäkkäiden henkilöiden ympärivuorokautisen palveluasumisen toimintayksiköistä, vanhainkodeista ja terveyskeskusten pitkäaikaishoidon osastoista. Yksityiset toimintayksiköt tunnustetaan THL:n SOTE-organisaatiorekisteristä Valveri-palvelu-alakoodin perusteella. Hyvinvointialueet toimittavat THL:lle tiedon seurannan piiriin kuuluvista yksiköistään.

Seurannan perusjoukko ei sisällä toimintayksiköitä,

- joiden luvan mukaisista asiakaspaikoista alle puolet on varattu 65 vuotta täyttäneille
- jotka ovat arviointiyksiköitä
- jotka tuottavat vain perhehoitoa
- joiden toiminta toteutetaan terveydenhuollon toimiluvalla
- joissa työskentelee vain yksi työntekijä (yksinyrittäjät)

Kuntoutusyksiköt kuuluvat harkinnanvaraisesti henkilöstömitoituksen seurantakyselyn piiriin.

Tilasto sisältää sekä julkiset että yksityiset palveluntuottajat. Vastausprosentti oli 99 prosenttia marraskuussa 2022, ja 98 prosenttia vuosina 2020 ja 2021 marraskuussa.

Tilasto perustuu toimintayksiköiltä saatuihin tietoihin. Aineisto ei sisällä asiakastason tietoa, vaan tiedot kerätään toimintayksikötasolla. Toimintayksiköiden vastuuhenkilöt toimittivat henkilöstömitoituksen seurantatiedot sähköisellä lomakkeella THL:n lomakepalvelun kautta vuonna 2020 kerran ja vuosina 2021 ja 2022 kaksi kertaa vuodessa. Henkilöstömitoituksen seurantajakson pituus on aina kolme viikkoa (vanhuspalvelulain 20 §). Tilastoraportti sisältää nykyisellään tiedot vuosien 2020-2022 marraskuulta ja jatkossa vuosittain marraskuun tiedot.

Tietojen tarkkuus ja luotettavuus

THL ei tee muutoksia toimintayksiköiden toimittamiin tietoihin. THL tekee asetettuun määräaikaan mennessä toimitettuihin vastauksiin tarkastuksia, joilla etsitään mahdollisia tallennusvirheitä. Jos tällainen havaitaan, yksikköä pyydetään tarkistamaan lähettämänsä tiedot. Tarkastusmahdollisuudelle on rajattu ajanjakso, jonka jälkeen tietoja ei enää korjata takautuvasti. Tilasto sisältää THL:n asettamaan määräaikaan mennessä toimitetut tiedot. Tietoja ei ole mahdollista korjata tai toimittaa THL:n asettaman määräpäivän jälkeen.

Tilasto ei sisällä toimintayksiköitä, joiden antamissa tiedossa on epäilyllä ilmestynyt virheitä, jonka seurauksena toteutunut henkilöstömitoitus on alle 0,25 tai yli 1,50. Vuonna 2020

tällaisia yksiköitä oli viisi ja vuonna 2021 kaksi kappaletta. Vuonna 2022 tällaisia yksiköitä ei ollut.

Tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Henkilöstömitoituksen seurantatiedot kerätään sähköisellä kyselylomakkeella suoraan toimintayksiköiltä kaksi kertaa vuodessa. Tiedot julkaistaan kerran vuodessa tilastoraporttina kuuden kuukauden sisällä seurannan päättymisestä. Toimintayksiköiden henkilöstömitoitukset julkaistaan kuitenkin jokaisen seurannan jälkeen [Toteutunut henkilöstömitoitus-tietokantaraportissa](#) neljän kuukauden sisällä seurannan päättymisestä. Tietokantaraportti sisältää kahden viimeisimmän tiedonkeruun tulokset.

Tilastojen yhtenäisyys ja vertailukelpoisuus

Tilasto päivitetään kerran vuodessa. Julkaistut tiedot ovat lopullisia, eikä niihin tehdä muutoksia. Tilasto sisältää vain seurantaan vastanneiden yksiköiden henkilöstö- ja mitoitustiedot. Henkilöstömitoituksen seurannassa ei ole tapahtunut vertailukelpoisuuteen vaikuttavia merkittäviä muutoksia vuosina 2021 ja 2022. Vuoden 2020 tiedoissa yhdistelmäyksikköjen henkilöstöä ei ole eroteltu palvelutypeittäin, ja välittömän asiakastyön ammattiryhmiin kuulumaton ”Laitosapulaiset” on erotettu omaksi ammattiryhmäkseen vasta vuoden 2020 seurannan jälkeen.

Tietojen saatavuus ja selkeys

Tilastoraportti on saatavilla THL:n verkkosivulla: [Vanhuspalvelujen tila -tilasto](#). Viimeisimmät tietokantaraportit on koottu THL:n verkkosivulle [Tietokantaraportit](#). Tilastosta tehdyt julkaisut on koottu [Vanhuspalvelujen tila -seurannan hankesivulle](#).

Vanhuspalveluiden tila 2022 -tilastoraportin erityiskysymykset

Tilasto julkaistaan ensimmäistä kertaa osana THL:n virallista tilastosarjaa. Aikaisemmin tulokset on julkaistu THL:n Tutkimuksesta tiiviisti -sarjassa ja tietokantaraporteissa.